

HASTA VERİLERİNİ DEĞERLENDİRME

Hasta ile görüştüğünden sonra bile hala, eczacı farmasötik bakım döngüsüne yeni adım atmış sayılır. Bu aşamada yapılması gereken, hastanın gerçekten bir ilaç tedavisi sorunu yaşayıp yaşamadığına karar vermektir. Bu bölüm, hastaları ve onların ilaç tedavilerini nasıl değerlendirmemiz gerektiği sorusuna yanıt aramaya çalışacaktır.

SİSTEMATİK YAKLAŞIM ANAHTARDIR

Hasta verilerini toplarken değerlendirme için sistematik ve yeniden üretilebilir bir yöntem kullanmak en iyisidir. Gündelik ve dikkatsiz bir yaklaşım sorunları yanlış tanımlama ya da tüm sorunları tespit edememe sonucu doğuracaktır.

İlaç tedavi değerlendirmesi ilk başta görüldüğü kadar karmaşık değildir. Bu bölümde başlangıç safhasında olan bir kişiye adım adım ilaç tedavi değerlendirmesinin nasıl yapıldığını göstermeyi amaçlıyoruz. Uzmanlaştıkça değerlendirme daha az zamanınızı alacaktır.

Bu kitapta veri toplama ve veri değerlendirme adımları eğitsel nedenlerle ayrı ayrı tanımlanmış olmasına karşın, gerçekte iç içe ve kendiliğinden süreçlerdir.

Sistematik bir metot izleyen eczacı, hastanın ihtiyaçlarını anlar, aktüel ilaç tedavisi sorunlarını açığa çıkarır, potansiyel problemleri tanımlar ve daha fazla veriye ihtiyacı olup olmadığını tespit eder. Farmasötik bakım uygulayıcıları için hasta ihtiyaçlarını tespit etmek konusunda standardize edilmiş anket

formları kullanmak mantıklı olmasına karşın, eczacılar veri değerlendirme konusunda aynı yaklaşımı uygulamamaktadır.

SORUNLARI VE TEDAVİLERİ KARŞILAŞTIRMAK

Hastanın tıbbi durumuna, semptomlarına ve ilaç tedavisine karar verdikten sonra eczacı hastanın tıbbi sorunları ile aldığı ilaç tedavisini karşılaştırmalıdır. Eczacının bu noktada iki temel soruya cevap vermesi gerekir:

- Tüm tıbbi koşullar göz önünde bulundurulmuş mu?
- İlaç tedavileri tıbbi duruma yanıt veriyor mu?

Bu sorulara verilen yanıtlar hastanın ilaç tedavisi ihtiyacının karşılanıp karşılanmadığını ortaya koyacaktır.

Zaman konusunda bir sorun varsa, -ki her zaman vardır-, bu adıma başlamanın en kolay yolu hastanın kullandığı tüm ilaçları listelemektir. Hemen arkasından, hastanın tüm hastalıkları, semptomlar, işaretler, klinik şikayetler not edilmelidir. Daha sonra eczacı her iki listeyi karşılaştırmaya başlayabilir. İlgili hastalık veya semptomla kullanılan ilacı eşleştirir. Sonuçta açıkta kalan ilaç ya da hastalık, ilaç tedavisinde bir sorun olduğunu gösterecektir. Bu da, daha ileri bir soruşturma gerektiren bir durumla karşı karşıyasınız demektir. Ancak akılda tutulmalıdır ki, bu yöntem sadece çok az zamanınız olduğunda kullanmanız gereken bir yöntemdir.

Öncelikle eczacı her bir durum için nasıl bir tedavi yöntemi izlendiğini saptamalıdır. Pek çok olguda hasta her bir tıbbi durum için bir ya da daha fazla ilaç kullanır. Ancak bazı tıbbi durumların ilaç dışı yöntemlerle tedavi edildiğini de akılda tutmamız gerekir.

İlaç dışı tedavi yöntemleri arasında en yaygınları diyet, egzersiz ve ameliyattır. Diyabet, hipertansiyon ve diğer kronik hastalıklara sahip hastalarla diyet çok sık başvurulan bir yöntemdir. Diğer kullanılan

bir yöntem ise yoğun hasta izlemeye dayalı olan "izlemeli bekleme"dir. Hekimler genellikle ilaç tedavisini hastanın riskleri göze alamayacağına kanaat getirdiklerinde kullanırlar. Hasta ilaç tedavisi kabul edilebilir derecede risk altında olduğunda uygun ilaçlar reçete edilir. Bu bakımdan "izlemeli bekleme" hiçbir şey yapmama anlamına gelmez. Burada niyet, hastayı dikkatli bir biçimde izlemek ve sadece açık biçimde ilaca ihtiyaç duyduğunda tedaviye başlamaktır.